Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0198

Kokkuvõte Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimistest

Euroopa Parlamendi 11. septembri 2025. aasta resolutsioon kokkuvõte kohta Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimistest (2025/2012(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping), eriti selle artikleid 10 ja 14 ning artikli 17 lõiget 7,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artikleid 20 ja 22,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 21 ja 39 ning artikli 52 lõiget 1,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 17 lõikeid 6 ja 7 käsitlevat deklaratsiooni nr 11, mis on lisatud Lissaboni lepingu vastu võtnud valitsustevahelise konverentsi lõppaktile,

– võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, eelkõige selle artiklit 25,

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, eelkõige selle artiklit 29,

– võttes arvesse nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiivi 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel[1],

– võttes arvesse nõukogu 13. juuli 2018. aasta otsust (EL, Euratom) 2018/994, millega muudetakse otsestel ja üldistel valimistel esindajate Euroopa Parlamenti valimist käsitlevat akti, mis

[1] EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1993/109/oj.

on lisatud nõukogu 20. septembri 1976. aasta otsusele 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrust (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendis 15. septembril 2022. aastal vastu võetud muudatusettepanekuid ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist[4],

– võttes arvesse komisjoni 25. novembri 2021. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu direktiiv, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel (COM(2021)0732),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrust (EL) 2024/900 poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrust (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus)[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)[7],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja Euroopa Regioonide Komitee 13. mai 2024. aasta koostöölepingut,

---

2 ELT L 178, 16.7.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj.
3 ELT L 317, 4.11.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj.
4 ELT C 125, 5.4.2023, lk 485.
5 ELT L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj.
6 ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.
7 ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja Euroopa Regioonide Komitee 28. veebruari 2024. aasta vastastikuse mõistmise memorandumit koostöö kohta enne Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimisi,

– võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta seisukohta ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus Euroopa Parlamendi liikmete valimise kohta otsestel ja üldistel valimistel ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 76/787/ESTÜ, EMÜ, Euratom ning sellele otsusele lisatud Euroopa Parlamendi liikmete valimist otsestel ja üldistel valimistel käsitlev akt[8],

– võttes arvesse oma 26. novembri 2020. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi valimiste kokkuvõtte kohta[9],

– võttes arvesse oma 12. detsembri 2023. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimiste kohta[10],

– võttes arvesse oma 27. novembri 2024. aasta otsust Euroopa Komisjoni valimise kohta[11],

– võttes arvesse komisjoni 3. detsembri 2020. aasta teatist Euroopa demokraatia tegevuskava kohta (COM(2020)0790) ja sellele järgnenud 2023. aasta detsembris vastu võetud demokraatia kaitse paketti,

– võttes arvesse oma 18. detsember 2024. aasta otsust Euroopa demokraatia kaitse erikomisjoni moodustamise ning selle vastutusalade, liikmete arvu ja ametiaja kohta[12],

– võttes arvesse oma 22. novembri 2023. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi ettepanekute kohta aluslepingute muutmiseks[13],

– võttes arvesse 2022. aasta mai aruannet Euroopa tuleviku konverentsi lõpptulemuste kohta,

– võttes arvesse komisjoni 30. oktoobri 2024. aasta laienemispaketti,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse põhiseaduskomisjoni raportit (A10-0156/2025),

---

8 ELT C 465, 6.12.2022, lk 171.
9 ELT C 425, 20.10.2021, lk 98.
10 ELT C, C/2024/4160, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4160/oj.
11 ELT C, C/2025/1811, 4.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1811/oj.
12 ELT C, C/2025/1981, 11.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1981/oj.
13 ELT C, C/2024/4216, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4216/oj.

A. arvestades, et Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimistel oli viimase 25 aasta kõrgeim osalusprotsent (osales 50,74 % valijatest, mis on veidi rohkem kui 2019. aastal, 50,66 %) ja see andis positiivse ja märkimisväärse signaali Euroopa kodanike huvist ELi asjade vastu; arvestades, et osalemise näitajad olid liikmesriigiti väga erinevad, ulatudes 89,01 %-st 21,35 %-ni, mis rõhutab, et tuleb jätkata poliitilisi investeeringuid valimistel osalemiseks kogu ELis;

B. arvestades, et Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimised toimusid samal ajal parlamendivalimistega kahes liikmesriigis, kohalike ja piirkondlike valimistega kaheksas liikmesriigis ning rahvahääletusega ühes liikmesriigis;

C. arvestades, et enamikus liikmesriikides registreeriti Euroopa Parlamendi eelmiste valimistega võrreldes suurem valimisaktiivsus;

D. arvestades, et mõnes liikmesriigis valimisõigusi laiendati – valimisõiguse vanusepiir langetati 16-le, mille tulemusel lisandus kokku kaks miljonit alla 18aastast hääleõiguslikku valijat; arvestades, et mõnes liikmesriigis on kandidaatide vanusepiiri langetatud 18. eluaastani, samal ajal kui mõnes oli see 25 eluaastat; arvestades, et kokku hääletas esimest korda kuni 25 miljonit noort;

E. arvestades, et Eurobaromeetri valimisjärgse uuringu kohaselt vähenes noorte (alla 25-aastaste) osalemine Euroopa Parlamendi valimistel võrreldes 2019. aasta valimistega 6 %, langedes 42 %-lt 2019. aastal 36 %-le 2024. aastal; arvestades, et noorte valimisaktiivsus peaks jääma eelseisvatel aastatel poliitiliste jõupingutuste keskmesse;

F. arvestades, et kaitset vajavate rühmade osalemise või alternatiivsete hääletusmeetodite kasutamise kohta ei ole piisavalt ühtseid ja üksikasjalikke andmeid; arvestades, et riiklikke raamistikke Euroopa Parlamendi valimistega seotud andmete kogumiseks tuleks veelgi ühtlustada, et toetada tõenduspõhiseid poliitilisi lahendusi ELi tasandil;

G. arvestades, et valimisteks oli üles seatud ligikaudu 18 400 kandidaati ja 490 kandidaatide nimekirja ning nende kampaaniad toimusid liikmesriikides erineva valimiskorra alusel, mida reguleeritakse enamasti liikmesriikide sätetega; arvestades, et kandidaatide registreerimine ja kampaaniad kestsid mitmest kuust mõne nädalani; arvestades, et sõltumatu üksikisiku kandideerimine ei olnud üheksas liikmesriigis võimalik;

H. arvestades, et liikmesriikide vahel on endiselt märkimisväärseid erinevusi hääleõiguse ja kandideerimisõiguse piirangutes ja reguleerimises; arvestades, et olulised reformis valimisreeglite ja -menetluste ühtlustamiseks kogu liidus ühtlustamiseks ei ole veel lõpule viidud;

I. arvestades, et viimase Eurobaromeetri uuringu kohaselt olid Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimistel inimesed üha enam motiveeritud hääletama selliste ühiste Euroopa küsimuste üle nagu elukallidus, majandus, ränne, õigusriik ja kliimamuutused; arvestades, et riigis toimuvates aruteludes käsitletakse neid küsimusi sageli üksnes riikliku poliitika vaatepunktist; arvestades, et erakonnad ja kandidaadid on kohustatud teavitama kodanikke poliitilistest meetmetest ja juhtimisest ELi tasandil, sealhulgas peavad nad teavitama kodanikke Euroopa tasandi erakondadest ja fraktsioonidest, millega nad Euroopa Parlamendis seotud on;

J. arvestades, et kuna puudub tsentraliseeritud Euroopa valijate register, on liikmesriikidevaheline andmevahetus võimalike mitmekordsete kannete kohta endiselt keeruline, muu hulgas seetõttu, et andmed topeltkodakondsuse kohta ei ole kättesaadavad;

K. arvestades, et erimeetmed soodustavad valimistel osalemist ning alaesindatud ja kaitset vajavate rühmade esindatust; arvestades, et 11 liikmesriiki on kehtestanud naiste kvoodi;

L. arvestades, et ligikaudu 11 miljonil teises liikmesriigis elaval ELi kodanikul oli õigus hääletada oma elukohariigis; arvestades, et nende elukohariigis osalemist takistavad endiselt haldustõkked; arvestades, et nõukogu eiras parlamendi 14. veebruari 2023. aasta seisukohta, millega püüti neid tõkkeid kõrvaldada;

M. arvestades, et elujõuline demokraatia sõltub valijate juurdepääsust paljudele ideedele ja väljavaadetele ning mitmesugusele teabele; arvestades, et sõnavabadus tagab kandidaatidele, erakondadele, meediale ja kodanikele võimaluse avaldada arvamust, arutleda poliitika üle ja jagada fakte vabalt, aidates valijatel teha teadlikke valikuid;

N. arvestades, et väärinfo kahjustab konstruktiivset poliitilist arutelu; arvestades, et desinformatsiooni levik, sealhulgas sotsiaalmeedias, tähendab jätkuvalt kasvavat süsteemset ohtu Euroopa Parlamendi valimistele ja demokraatlikele protsessidele; arvestades, et komisjon algatas rikkumismenetlused ja alustas uurimisi teatavate suurte digiplatvormide suhtes, sealhulgas eksitava poliitilise reklaami ning sisu jälgimise ja modereerimise puudumise tõttu, mis tuleneb sellest, et ei ole ametisse määratud riiklikke digiteenuste koordinaatoreid või et asjaomastel asutustel puuduvad volitused digiteenuste määruses nõutud ülesannete täitmiseks; arvestades, et eelkõige sotsiaalmeedia platvorm X (endine Twitter) ja selle omanik Elon Musk õõnestavad jätkuvalt avalikult ELi reguleerivaid asutusi äriühingu poliitika ja teabevahetuse kaudu;

O. arvestades, et enamik määruse (EL) 2024/900 sätteid poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta ei olnud Euroopa Parlamendi valimiste ajal veel jõustunud; arvestades, et kõnealune määrus peaks

täiendama digiteenuste määrust ja tugevdama ELi vastupanuvõimet valimistesse sekkumisele;

P. arvestades, et tõeliselt kaasava ja mitmekesise seadusandliku organi edendamiseks on väga tähtis parandada parlamendis puuetega inimeste esindatust;

Q. arvestades, et noored eurooplased moodustavad 25 % kogu ELi elanikkonnast, samal ajal kui Euroopa Parlamendis täidavad alla 30-aastased valitud liikmed vaid 10 % kohtadest;

R. arvestades, et 2024. aasta valimised näitavad naiste esindatuse üldist vähenemist kogu parlamendis: naistel on nüüd ligikaudu 38,6 % kohtadest, mis on vähem kui 40 % 2019. aastal;

S. arvestades, et hiljutine geopoliitiline ebastabiilsus, sealhulgas COVID-19 pandeemia, Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu täiemahuline agressioonisõda Ukraina vastu ning murettekitav muutus Atlandi-ülestes suhetes on olnud desinformatsiooni narratiivide katalüsaator;

T. arvestades, et eelseisev laienemine nõuab liidu institutsioonilise ülesehituse põhjalikku reformimist, mis võib hõlmata tema valimisraamistikku; arvestades, et rohkem kui 30 liikmesriigist koosnev liit saab olla asjakohane ja sõltumatu ülemaailmne osaleja ning ta saab korralikult toimida ainult siis, kui otsuste tegemine muudetakse vähem bürokraatlikuks ja tõhusamaks ning põhineb tõeliselt euroopalikul, riikidevahelisel ja ühisel demokraatlikul sfääril;

Euroopa demokraatia pärast Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimisi

1. tuletab meelde, et ELi valmisolek ja suutlikkus lahendada 21. sajandi probleeme oma kodanike nimel sõltub suuresti tema võimest säilitada ja soodustada konstruktiivseid demokraatlikke arutelusid, tagades samal ajal ELi valimiste ja demokraatlike protsesside vastupanuvõime ja usaldusväärsuse; rõhutab, et neid ei saa pidada enesestmõistetavaks ning neid tuleb tugevdada ja kaitsta sidusa poliitikaraamistiku kaudu; on veendunud, et see töö ei ole kaugeltki lõpule viidud ning et poliitilisi jõupingutusi tuleb intensiivistada, et suurendada valimistel osalemist ning muuta liit otsuste tegemisel vähem bürokraatlikuks, demokraatlikumaks ja tulemuslikumaks;

2. väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Parlamendi 10. koosseisu valimistel oli valimisaktiivsus küllaltki suur – osaluse koondnäitaja oli 50,74 % ehk veidi suurem kui 2019. aasta valimistel; on veendunud, et need arvud kajastavad üldsuse suuremat kaasatust Euroopa projekti ning parlamendi kasvavat tähtsust ja selle mõju kodanike igapäevaelule; on siiski mures, et osalusmäär on liikmesriigiti väga erinev, ning on jätkuvalt kindlalt otsustanud tugevdada poliitilisi

jõupingutusi, et kaotada lõhe ja suurendada valimisaktiivsust kõigis rühmades kogu ELis;

3. kiidab heaks Euroopa institutsioonide ja Euroopa Ringhäälinguliidu püüdlused suurendada Euroopa Parlamendi valimistel kandidaatide nähtavust kogu Euroopas, sealhulgas mitme kõrgetasemelise üleeuroopalise arutelu kaudu, tuues kokku eri poliitilistest rühmitustest pärit juhtkandidaadid, samuti arutelude kaudu, mis aitavad suurendada noorte eurooplaste teadlikkust hääletamisest; väljendab heameelt oma institutsioonilise kommunikatsioonistrateegia soodsa mõju üle, mille eesmärk oli suurendada valimistest teadlikkust, rõhutades valimiste tähtsust loosungi „Anna oma hääl või teised otsustavad sinu eest“ kaudu; on veendunud, et institutsioonidevaheline ja liikmesriikide valimisasutustega tehtav koostöö, mille eesmärk on valimisaktiivsust suurendada, on paranenud, ning lubab koordineerimist selles valdkonnas veelgi edendada; nõuab märksa suuremaid investeeringuid, et laiendada 2029. aasta valimisteks nende kampaaniate ja saadete ulatust; rõhutab Euroopa Parlamendi büroode tähtsat ja soodsat rolli Euroopa Parlamendi valimistel;

4. rõhutab, et nö Euroopa rahva (*demos*’e) ja ühise demokraatliku ruumi loomine nõuab ennekõike kultuurilist üleminekut, mis põhineb pikaajalisel strateegial ja piisavatel ressurssidel Euroopa teadlikkuse ja kodakondsuse tugevdamiseks tihedas koostöös kodanikuühiskonna ja ühiskondlike sidusrühmadega; peab kahetsusväärseks, et liikmesriikides Euroopa Parlamendi valimisteks korraldatavaid kampaaniaid käsitletakse liiga sageli puhtalt riikliku poliitika vaatepunktist, isegi kui neis kampaaniates käsitletakse ühiseid Euroopa küsimusi; palub, et Euroopa Parlamendi valimistel osalevad riikide erakonnad ja kandidaadid ning riikide meediakanalid teavitaksid kodanikke piisavalt ja tõeselt ELi tasandi juhtimisest, sealhulgas Euroopa tasandi erakondadest ja Euroopa Parlamendi fraktsioonidest, millega liikmesriikide erakonnad on seotud; julgustab riiklikke osalisi tihendama selles valdkonnas koostööd oma Euroopa partneritega ja parandama Euroopas oma nähtavust; kohustub looma selleks soodsa regulatiivse keskkonna;

5. rõhutab, et tuleb teha rohkem tööd, et suurendada Euroopa Parlamendi valimistel alaesindatud rühmade osalemist; tunneb muret noorte valimisaktiivsuse vähenemise pärast ja lubab suurendada poliitilisi jõupingutusi, et suurendada valimiskampaaniat selle olulise demograafilise teemaga tegelemiseks; märgib, et noorte kaasamine ELi tulevikku on hädavajalik; julgustab liikmesriike võtma vastu spetsiaalsed poliitikaraamistikud, milles käsitletakse nii hääletamise kui ka kandideerimise võimalusi, sealhulgas konkreetsed teavituskampaaniad ja alternatiivsed hääletamismeetodid, nagu posti teel ja volikirja alusel hääletamine; tunnistab vajadust jätkata edusamme, et muuta valimised kaasavamaks, eesmärgiga tagada igale kodanikule demokraatlikus protsessis osalemiseks võrdsed

võimalused; märgib, et ainult mõned Euroopa Parlamendi liikmed kuuluvad rahvus- ja etnilistesse vähemustesse, mis on liikmesriikides nende põhiseadusliku või õigusraamistiku ja asjakohaste Euroopa Nõukogu õigusaktide kohaselt ametlikult vähemusteks tunnistatud; rõhutab, et rassismi, diskrimineerimise ja tõrjutuse vastane võitlus on kohustus, mis tuleneb ELi põhiväärtustest ja ELi põhiõiguste hartast; kutsub liikmesriike ja liikmesriikide erakondi üles võtma ennetavaid ja proportsionaalseid meetmeid, et edendada Euroopa Parlamendi valimistel selliste vähemuste, sealhulgas roma kogukondade tulemuslikku kaasamist ja esindatust, austades täielikult riikide põhiseaduslikku korda;

6. rõhutab, et parlamendivalimised ei pruukinud Ungaris olla õiglased; rõhutab sellega seoses, et OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimisvaatlusmissiooni lõpparuandes[14] 3. aprillil 2022 Ungaris toimunud parlamendivalimiste ja rahvahääletuse kohta leiti, et „puudusid võrdsed võimalused“; rõhutab, et Ungari valitsus vastutab ELi õiguse ja ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustega kooskõla taastamise eest ning väljendab sügavat kahetsust, et otsustavate ELi meetmete puudumine on kaasa aidanud demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste lagunemisele Ungaris, muutes riigi asjakohaste näitajate kohaselt autokraatliku valimismudeliga hübriidrežiimiks; väljendab muret Ungari peaprokuröri mitme taotluse pärast võtta parlamendiliikmetelt ära puutumatus;

7. kordab oma pikaajalist seisukohta, et Euroopa Parlamendi valimiste demokraatlikumaks, vastupanuvõimelisemaks, kaasavamaks ja tõeliselt euroopalikumaks muutmiseks on vaja ELi valimisraamistikku põhjalikumalt reformida ja kohandada; juhib sellega seoses tähelepanu mitmele menetluses olevale poliitilisele algatusele ning kordab oma üleskutset Euroopa Liidu Nõukogule ja Euroopa Ülemkogule teha parlamendiga konstruktiivset koostööd, et leida poliitilised lahendused, mis toimivad Euroopa kodanike huvides;

Institutsiooniline ja valimiste reform

8. on veendunud, et Euroopa Parlamendi valimiste õigusraamistik tuleb läbi vaadata ja seda ajakohastada, et suurendada kodanike jalajälge ja vähendada 27 liikmesriigi õiguslikku killustatust, sealhulgas ühtse hääletuspäeva ja ühtse minimaalse valimisvanuse kaudu; tuletab meelde, et nõukogu otsus (EL, Euratom) 2018/994, samuti mitmesugused ettepanekud, mis on esitatud menetluses olevas 3. mai 2022. aasta ettepanekus uue valimisseaduse kohta, peaksid viima selles valdkonnas märkimisväärsete positiivsete sammudeni; kordab oma üleskutset nõukogule teha parlamendiga konstruktiivset koostööd, et võimaldada selle kiiret heakskiitmist; tuletab meelde, et

---

14 ODIHRi valimisvaatlusmissiooni lõpparuanne – Ungari, 2022.

27 liikmesriigist 26 on 2018. aastal läbivaadatud versiooni juba ratifitseerinud, ja kohustub kriitiliselt hindama, miks selle rakendamine eri liikmesriikides hilines;

9. peab kahetsusväärseks, et nõukogu ei võtnud 2024. aasta valimisteks õigeks ajaks vastu uusi kavandatud norme, milles käsitletakse liikuvate kodanike õigust Euroopa Parlamendi valimistel hääletada ja kandideerida; juhib tähelepanu sellele, et liikuvatele kodanikele on aluslepingutega antud õigus Euroopa Parlamendi valimistel hääletada, kuid nende demokraatlikku osalemist takistavad endiselt põhjendamatud tõkked, sealhulgas vähene teadlikkus kehtivatest tingimustest ja reeglitest; tunnistab, et menetluses oleva nõukogu direktiivi eelnõuga saaks mõned neist tõketest kõrvaldada; peab siiski kahetsusväärseks, et kuigi nõukogu järgib ametlikult ELi toimimise lepingu artikli 22 lõiget 2, ei ole ta parlamendi arvamust sisuliselt arvesse võtnud; kordab eelkõige oma ettepanekuid võimaldada valijate registrisse kandmist niipea, kui valijad registreerivad oma elukoha, tugevdada kohalike omavalitsuste keele- ja teabenõudeid, samuti hõlbustada alaesindatud valijate rühmade seas hääletamisõiguse kasutamist ning tõhustada liikmesriikides teadlikkuse suurendamise kampaaniaid kodanikuühiskonna aktiivsel osalusel; kutsub liikmesriike üles tagama, et nende välismaal elavad kodanikud saaksid Euroopa Parlamendi valimistel osaleda, sealhulgas tugevdades konsulaarteenuseid ja võimaldades hääletada posti teel; rõhutab, kui oluline on, et kõik liikmesriigid tagaksid eakatele ja puuetega inimestele takistamatu juurdepääsu valimisjaoskondadele;

10. toetab kindlalt erakondade püüdlusi arendada esikandidaadi (*Spitzenkandidaten*) protsessi rakendamist, et luua seos valimiste, parlamendi koosseisu ja Euroopa Komisjoni presidendi ametisse nimetamise vahel, eesmärgiga muuta ELi täitevvõimu ametisse nimetamine kodanike jaoks läbipaistvamaks; rõhutab, et see protsess võimaldas kodanikel komisjoni presidendi ametisse nimetamist tulemuslikult mõjutada, mis on oluline samm edasi ja milles on kodanikel otsene roll; tunnustab Euroopa tasandi erakondi kandidaatide nimetamise eest aegsasti enne valimisi; märgib, et see protsess oli seekord suhteliselt edukas, kuna hoolimata sellest, et komisjoni presidenti ei saanud küll hääletuse teel otse valida, oli ta kõige enam hääli saanud fraktsiooni esikandidaat; juhib tähelepanu sellele, et komisjoni presidendi otsene valimine Euroopa Parlamendi valimiste raames suurendaks tema vastutust ja demokraatlikku legitiimsust; on siiski jätkuvalt veendunud, et endiselt puudub mitu põhilist edutegurit – nagu Euroopa demokraatliku sfääri jätkuv arendamine ja tugevdamine–, takistades selle mitteametliku ja reguleerimata poliitilise protsessi potentsiaali täielikku ärakasutamist;

11. rõhutab, et Euroopa tasandi erakondadel on tähtis roll Euroopa avaliku poliitika küsimuste arutelus osalemisel ja euroopaliku

poliitilise teadlikkuse kujundamisel; on veendunud, et need erakonnad võivad pakkuda hädavajalikku vastukaalu desinformatsiooni ja väärinfo levitamisele valimiste eel; väljendab heameelt kokkuleppe üle, mis saavutati määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 (mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist) uuesti sõnastamise suhtes, kuna sellega kaotatakse allesjäänud lüngad, luuakse õigusselgus ning antakse Euroopa tasandi erakondadele vabadused ja volitused täita aluslepingutega neile antud ülesandeid, sealhulgas suurendades nende nähtavust liikmesriikides valimiskampaania ajal ja esikandidaatide teatavakstegemisel;

12. kutsub liikmesriike üles keelustama välismaised annetused, sealhulgas nii mitterahalised kui ka rahalised toetused või hüvitised, ning kehtestama erakondadele ja kandidaatidele tehtavatele annetustele piirangud; on seisukohal, et poliitilisi osalejaid, kellele välisosaleja on pakkunud rahalist või mitterahalist toetust ja/või kes on selle vastu võtnud, tuleb kohustada sellest pädevatele asutustele teatama ning see teave tuleks edastada ka ELi tasandile, et võimaldada üleliidulist seiret;

13. rõhutab vajadust tugevdada Euroopa poliitiliste sihtasutuste rolli ja nähtavust Euroopa demokraatlikus sfääris; tuletab meelde, et nendel sihtasutustel on keskne roll piiriülese poliitilise arutelu, poliitikauuringute ja kodanikuhariduse arendamisel, aidates seeläbi kaasa tõelise Euroopa avaliku arvamuse kujundamisele; nõuab piisavate vahendite ja ressursside eraldamist, et võimaldada neil toetada Euroopa tasandi erakondi nende püüdlustes kodanikke kaasata, edendada Euroopa väärtusi ja osaleda sisuliselt tulevastes valimiskampaaniates; tuletab meelde, et komisjoni tulevases aruandes määruse (EL, Euratom) nr 1141/2014 (mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist (uuesti sõnastamise ootel)) kohaldamise kohta tuleks pöörata erilist tähelepanu Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste rahastamist reguleerivatele normidele ja teha vajaduse korral ettepanekuid määruse muutmiseks;

14. rõhutab, et tuleb teha tihedamat institutsioonilist tööd, et tugevdada Euroopa valijate mõju ELi juhtimisele; juhib sellega seoses tähelepanu käimasolevale aluslepingute muutmise menetlusele, mida alustati pärast Euroopa tuleviku konverentsi; juhib tähelepanu oma ettepanekule pöörata ümber nõukogu ja parlamendi roll komisjoni presidendi ametisse nimetamisel ja kinnitamisel, nii et see kajastaks täpsemalt Euroopa Parlamendi valimiste tulemusi; tõstab esile ka oma ettepaneku anda parlamendile seadusandliku algatuse õigus, mille rakendamine looks otsese seose kodanike poolt parlamendi esindajatele antud häälte ja ELi tasandi poliitika väljundite vahel; rõhutab ühtlasi, et on teinud ettepaneku ajakohastada Euroopa Parlamendi uurimisõigust, et tugevdada demokraatlikku kontrolli ELi täitevvõimu üle; kutsub Euroopa Ülemkogu üles järgima

aluslepinguid ja korraldama põhjendamatu viivituseta hääletuse konvendi kokkukutsumise üle, et neid ettepanekuid arutada;

Institutsiooniline vastupanuvõime

15. rõhutab, kui oluline on tugevdada seost kohalike, piirkondlike, riiklike ja Euroopa teemade vahel; väljendab sellega seoses heameelt selle üle, et Euroopa teemadesse ja aruteludesse on aktiivselt ja positiivselt kaasatud kohalikke ja piirkondlikke juhte, eelkõige valimiseelsel perioodil, sealhulgas Euroopa Regioonide Komitee ning selle võrgustike ja kampaaniate kaudu;

16. tuletab meelde, et võitlus demokraatiavastase retoorika vastu on kõige tulemuslikum kodanikele kõige lähemal asuval tasandil, sealhulgas kohalike ja piirkondlike juhtide aktiivse kaasamise kaudu; rõhutab sellega seoses, et eelkõige majandusseisakuga silmitsi seisvates piirkondades, kus pikaajalised erinevused suurendavad toetust euroskeptilistele erakondadele, on kiiduväärt roll ELi ühtekuuluvuspoliitikal, milles tuleb seada esikohale piirkondlikud põhivajadused, tagades, et kedagi ei jäeta kõrvale;

17. väljendab sügavat muret üha rohkemate sise- ja välisohtude pärast, mis õõnestavad Euroopa demokraatia struktuuri; mõistab hukka asjaolu, et mõni kandidaat, sealhulgas mõne liikmesriigi valitsevate parteide kandidaadid, kasutasid oma kampaaniates avalikult valelikke ja välismaal toetatud narratiive ning püüdsid luua ELi-vastaseid meeleolusid;

18. kordab, et on sügavalt ja juba pikka aega mures jätkuva pahatahtliku sekkumise pärast Euroopa demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni levitamise pärast; väljendab sügavat muret selle pärast, et mõne liikmesriigi valitsused aitavad desinformatsiooni levitamisele aktiivselt kaasa; mõistab eelkõige hukka Venemaa ja muude ELi-väliste riikide riiklike ja valitsusväliste osalejate spondeeritud veebipõhised desinformatsioonikampaaniad, mille eesmärk on Euroopa valijaskonda polariseerida ja külvata usaldamatust; märgib, et välissekkumine toimub enne valimisi ja tipneb valimiseelsel perioodil; mõistab hukka asjaolu, et Euroopa Parlamendi mitu äärmuslikku liiget suhtlesid meelsasti kriminaaluurimise all oleva meediaplatvormiga Voice of Europe, et edendada Kremli toetatud narratiive agressioonisõja kohta Ukrainas;

19. kordab oma üleskutset komisjonile ja liikmesriikidele suurendada jõupingutusi, et võidelda välissekkumise ja desinformatsiooni vastu mitmetasandilise, koordineeritud ja sektoriülese strateegiaga, mida toetavad piisavad rahalised vahendid, et anda ELile ja selle liikmesriikidele asjakohane ettenägelikkus ja vastupanuvõime poliitika ning heidutusvahendid; kutsub sellega seoses komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles veelgi tugevdama liidu strateegilist reageerimist desinformatsioonile ning välisriigist

lähtuvale infoga manipuleerimisele ja sekkumisele, ning juhib tähelepanu mitmele ELi viimaste aastate poliitikameetmele, sealhulgas digiteenuste määrusele, desinformatsioonivastasele tegevusjuhendile ja demokraatia tegevuskava raames tehtud algatustele; tunnistab murega, et veebiplatvormid avaldavad avalikule arutelule ebaproportsionaalselt suurt mõju; võtab murega teadmiseks teated, et mõni platvorm on teinud poliitiliselt motiveeritud otsuseid, mis võivad ohustada väljendusvabadust ja demokraatlikku pluralismi;

20. rõhutab tasakaalus ja vaba meediakeskkonna tähtsust liikmesriikides Euroopa demokraatia tugisambana, eelkõige valimistsüklites; tunnistab, et kuigi EL on meediavabaduse valdkonnas maailmas juhtpositsioonil ning 2024. aastal võeti vastu Euroopa meediavabaduse määrus ja jõustus vaigistuskaebuste vastane direktiiv[15], nõuab kasvav sise- ja välissurve ELi meediakeskkonnale, et meediavabadust veelgi tugevdataks, sealhulgas enne Euroopa Parlamendi valimisi; tuletab meelde, et mõnes liikmesriigis sagenesid 2024. aastal ajakirjanike vastased rünnakud;

21. mõistab kõige karmimalt hukka kõik poliitilise vägivalla vormid; väljendab sügavat muret mitme vahejuhtumi pärast, mis toimusid enne 2024. aasta valimisi; julgustab komisjoni ja liikmesriike seadma prioriteediks poliitilise vägivalla ennetamise, tugevdades seadusi, raamistikke ja poliitikat, mille abil kaitstakse poliitikuid, poliitilisi kandidaate, aktiviste, ajakirjanikke ja kodanikke vägivalla ja ahistamise eest valimisperioodil; rõhutab, kui oluline on terviklik lähenemisviis, mis hõlmab ennetamist, kaitset ja haridust, et vähendada poliitilise vägivalla esinemist, eelkõige suurendades teadlikkust poliitilise vägivalla ohtudest, sallivust ja erinevate poliitiliste vaadete austamist; rõhutab, et valimispettus ei alga mitte valimispäeval, vaid õigusriigi, demokraatlike põhimõtete, ajakirjandusvabaduse ja väljendusvabaduse lammutamisega ning välismaise desinformatsiooni ja propaganda levitamisega; märgib murega, et süsteemsed probleemid võivad mõjutada seda, mil määral peetakse kõigis liikmesriikides järjepidevalt kinni vabadest ja õiglastest valimistest;

22. on sügavalt mures süsteemivastaste ja avalikult ELi-vastaste erakondade tõusu ja valimisedukuse pärast 2024. aasta valimistel; juhib tähelepanu sellele, et see nihe ei too kaasa mitte ainult poliitilise arutelu radikaliseerumist ja parlamendi edasist polariseerumist, vaid loob ka laiema platvormi välismaise

---

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1069, milles käsitletakse avalikus elus osalevate isikute kaitsmist ilmselgelt põhjendamatute nõuete või kuritarvituslike kohtumenetluste (avalikus elus osalemise vastased strateegilised hagid) eest (ELT L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

desinformatsiooni ja propaganda levitamiseks; mõistab hukka igasuguse poliitilise retoorika, millega edendatakse vaenukõnet, diskrimineerimist, ksenofoobiat või vägivalda, ning nõuab tungivalt, et kõik poliitilised osalejad osaleksid konstruktiivses ja faktidel põhinevas dialoogis, milles austatakse demokraatlikke väärtusi, inimõigusi ja õigusriiki; lubab jätkuvalt reformida ja parandada liidu toimimist, et paremini täita kodanike ootusi; palub, et kõik asjaomased osalejad teavitaksid aktiivsemalt üldsust ELi poliitika positiivsest panusest kõigi liidu kodanike igapäevaellu ja nende turvalisuse tagamisse;

23. kohustub neid raamistikke hindama oma Euroopa demokraatia kaitse erikomisjoni kaudu, mille volitused, mis saadi täiskogult, hõlmavad demokraatlikesse protsessidesse ja poliitikasse sekkumise käsitlemist ning valimiste õigluse ja usaldusväärsuse säilitamiseks võetavate meetmete ning ELi demokraatlikke protsesse toetava poliitika rakendamist; rõhutab, et erikomisjon on seega peamine vahend pahatahtliku sekkumise ennetamiseks, tehes kindlaks võimalikud lüngad ja kattuvused, mida saaks ära kasutada; palub samas, et komisjon tagaks täielikult nende õigusraamistike täitmise ilma põhjendamatu viivituseta, eelkõige nende platvormide puhul, mis jätkuvalt õõnestavad avalikult ELi reguleerivaid asutusi;

24. tunnistab küberturvalisuse ja kübertaristu tähtsust Euroopa Parlamendi valimiste usaldusväärsuse kaitsmisel; hoiatab tehisintellektil põhinevate mõjutusoperatsioonide võimalike riskide eest;

25. juhib tähelepanu sellele, et riiklike valimiste tulemused mõjutavad kaudselt ka Euroopa institutsioonide koosseisu, näiteks volinikukandidaatide nimetamise või riigi poliitilise enamuse osalemise kaudu nõukogu istungitel; rõhutab sellega seoses, kui oluline on üldvalimiste demokraatlik olemus igas liikmesriigis;

26. järeldab, et Euroopa demokraatia saab jõudselt areneda ainult seni, kuni Euroopa demokraatlikke ja valimisprotsesse tugevdatakse ja kaitstakse; rõhutab sellega seoses, kui tähtis on edendada vabu ja õiglasi valimisi, kaitstes samal ajal nende usaldusväärsust ELi demokraatiat ähvardavate sise- ja välisohtude eest; märgib murega, et desinformatsiooni levikut ja mõne sotsiaalmeediaplatvormi mõju ei ole endiselt kontrollitud; rõhutab, et kogu praegu kehtiva õigusraamistiku täitmise tagamine on äärmiselt oluline, et tagada kogu valimisprotsessi usaldusväärsus;

o
o o

27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.